GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl. No.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0281
4	Work Number	D 3193
5	Page No (From... To)	1 to 19
6	Name of the Work	PARAMA BHAGAVATA VILASAMU
7	Subject	LITERATURE

14.1.65.

1.a. హరిశ్చం(ద్ర) కథ D.1211

77.a. వల్లభాంబా పరిణయము .. D.73[illegible]

165.a. పరమ భాగవత విలాసము } D.3193
([illegible] చరిత్ర)

181.a. ~~[illegible]~~

185.a. సౌందరి చ(త్ర) D.1896

211.a. వల్లభాంబా పరిణయము ~~[illegible]~~ సం.737.

222.a. రాంధ్రా మరంధ విలాసము .1932.

246.a. కాళహస్తి శతకము . D.1520

267.a. కాంచిపుష్ప మంజరి D.D. 2886

278.a. చిరుకాంచల మంజరి. D.2888

292.a. దాశరథీశ శతకము. D.1584.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

163
97
66

15

Paramabhāga
vatavilāsamu

D 3193

B ~~284~~

B 281

పరమభాగవతవిలాసము

D. 3193

ద్వి

౧ ధీరవిద్యానిధి యామునార్యులు మహారాజుకు క్రియాదక్షు

వారిదత్తంబుల ప్రశ్నచే వెలయు మహాయావాది విద్వాంసుని

పరనాథాగ్రణి శ్రేష్ఠులాగ చెప్పినని నానాకోవిదుల ప్రస్తుతిం

తురుణాక్షా విధవుంత యుక్తిని యసంతోషంబున బల్కె

౨ ఆనిశిష్యుండదిని నగురువరుండప్పుడు . . . .

యవలపిం శిష్యుని వేడ్పించి యుల్లులని రాము

శాంతము యమునాత్రి వారికి కృపా సంయుక్తుండు

భాగతి నీశ్వర మనుసులకు సంభవించి

యామునాచార్యులనునామ మహాత్తరుడే

౩ జ్ఞానము దంతట ఫుపవన యసంబుగా వించి యామునా

చార్యులనవే దంబు ధనసింపంబని చిన (నప్పుడ) తాత్రి తియుం

డునా డొకమారు జెప్పిన పనసలంని యామహాతంబుగా

(గ) హించి యప్పవా గత్యుండు యుంతుకించా యతిరాగా

మురునాథుచదువ యామ్బాలునికి యవి వచ్చుటెరుంగకతమ

౪ మీ మనసితో బునాడు జెప్పిన వచనములన్ని
తిరుగజెప్పగ యామునగురుడు నవ్వి
వచ్చిన వినా కుజెప్పంగ వచ్చిన నుచు
చదువకింతుని కి చను దెంచి సంతసమున
౫ వచ్చిన యప్పుడు తన యుని గుర్కన్న నగనుగా నిజ జనకుండు కోపించి
నేడు చదువక యాలచను దెంచితి వనిన మున్నువచ్చినవ
నసలేతిరుగా నాకు జెప్పగా చదువవమరలివచ్చితినని
నత త్రి పుప్పునితో విన్నవించె
౬ నిన్న జెప్పిన వచనలు నేడు నీకు
వచ్చునా చెప్ప నీకని వచ్చునేని
చదువు మీయన్న యామునాచార్యవరుడు
తప్పకన్నియు జెప్పెను తండ్రి కపుడు
౭ గ్రంథులకు తండ్రి యాశ్చర్యమంది యపుడు
కొడుకు నెత్తుక ముద్దాడి తమ స్వామి
కొడుకు వగా కుండ చదివించె కూతోడ
పుత్రున కుపెళ్ళి గావించె బుధులు జాగత
తదనంతరంబు

౮ ఆగమంబులు చదివించి యాత్మసుతుని
భాష్యగురుడను పేరిటు భాగవతుని
సన్నిధికి బంత యామునాచార్యుడచటు
చదువుచుండెను నిరతంబు సంతసమున
౯ పరియుసు సకలవిద్యాప్రవీణుండైన పుత్రుండంత విద్వజ్జనకోలా
హాలచిరుదాంకుండను పేర ప్రాకృత విద్యాంసుండు ర్యాంగలం
డు తనతో వాదింప లేని పండితుల చాత ప్రతిసంవత్సరం
బా కకప్పం బియ్యవలె నిరేమొత్తరుచు కానుచు బ్రోవుచు
౧౦ పురోహితుండై యుత నివద్య శాస్త్రంబులు జెప్పుచుం
డ మరియు నుక్తనాడు యామునాచార్యులకు భాష్యమా
నతిష్ఠులు భాష్యగురుండియ్యవలెగల కప్పంబు కారణ
నముందిరంన కుమా
౧౧ అల విద్వజ్జనకోలా [illegible] కుండు
హాలచిరుదాంకుండ ఘను తనతులిత విద్యా
చరితుండనన్నేగిలువం
గల పండితుండు తప్పితి పేదరయనను
అనుచు తన చిరుదు పద్యంబరయు నెంక ప్రతిక్షణ పాసి యా
ప్రాకృత విద్యాంసుండది యుతను.

౧౨ భటునచేబెట్టిపంపిన పత్రికపుడు
భాష్యగురుతండుకొనిచూచి భావమునను
వ్యాజ్యజన్మముండుచునుంతగాంరాంమునేయు
దలనిపేక్షించి యుదియేమి యనుచు బలికె
౧౩ అప్పుడుభాష్యగురునచేతివత్రికె బలిమదిగిచి పుష్పకుని
అదిచదువుకొనిచిరినప్పునప్పి యావిద్వాంసునిబోసాడి
వచ్చినభృత్యుంతుచూతగా యతనిచిరుదుకమ్మచిచ్చిపైచితాన
పుడు...
౧౪ అరయుతియూంమునదేశికాంవప్పియగుతమాయావారివాగ్దేవి
వ్రరుదాంకుంతనువేదశాస్త్రకలనాధీరుండదప్పుండని
శ్రీరమ్మాన్రకూమారశేఖరుతభాష్యత్తేత్తైసంపంనన్నరం
ధరసంగాల్పుగరండిపండితులువాదస్పర్ధ్యర్యేంచ్నతికి
౧౫ అనుచుతనచిరుదుపద్యంబువఖ్యాంగించి యుకపత్రి
కైప్రలిఖియించి అప్పుడాభృత్యునించివిచి వారినేతసం
దివిాంబాపనవిదన్వేమయుంచనికిరావంకయూచేటి
పాండారచేతికింమనివానికిచ్చినట్టు---
౧౬ వాడుపిరగందిభింసాత్రైపదిగబోయు
బ్రాంత్మగౌనిప్రౌల నెఖలచిన భటునిజూచి
భటుదకెల్పంబుదెచ్చితివటర యనిన
నప్పుడెట్టునివినుతిరించెనతనితో

౧౭ అయ్యనేమునిచెప్పుదునయ్యనీకు
పుతమితెపనినేటితోవతశనయ్య
యింకనేకెతకల్పంబువేటిచిరుదు
వట్టియూసలచతకుంతుగుట్టుతేదా
౧౮ అనుచుయీలాగునపలికినవిని యావిద్వాంసుంతప్పుడు
పెరగందిభటునింజూచిపూరిమున్నదిపెచ్చటిక్సైనదోయి-
కల్పంబుదేకవూరికేరాపునేటిది యేమియుత్పాతంబుపు
ట్టెచప్పరాయనినవాడిట్లనియె
౧౯ భీకరంబైననీమవానేచిరుదుచేటి
భాష్యగురుసేచ్చసుంతగాబలిమిదిగిచి
తెలసెలకచిన్నిపైష్ణవబాలకుండు
పట్టుప్రక్కనదిచించిపారవైచె
అనుచుయీలాగునభటుంతుపలికినవిని యాకోలాహ
లుంతాశ్చర్యమందితెండియువానితోనిట్లనియె
౨౦ యేమిాభృత్యుడవెస్సగాబలుకరాయింత్తరాయనానేడని
వైష్ణవుంటువిబాలకుంతాదసిదావేష్టించిపుత్రకే
సాంపూర్థ్యంబునబాలచించెనుగురుండత్రైసమౌరాష్టంచే
అప్పుడుందానందవుంచాందెనోనాకాచందవుయుచెల్పరా

అని మరియు నిట్లనియెను
౨౧ చిన్నిబాలుండు నాచేతు రిచించినట్టి
అతనిపేరేమి యుష్టత్రిబుండు
భాష్యగురునిలతులొ సంభావమేమి
నిల యమునకర్తనేలిల మెలగువాడు
అనిపలికిన భటులడుపేసారుచు నిట్లనియె
౨౨ అష్టపంబు మూరు యుండారా అడిగెదవు
పట్టుమిది బాలుతో చేతురిపంపినాడు
చూచుకొమ్మని యిచ్చినచో భ్యపడుచు
నదిపురోహితుడా వేళ్ల చదువటానాగ
౨౩ అరయునే యామునదేసికా వ్యాయుతమా యామారివాగ్గర్వచి
ధ్వీరు బాంకుండను వేదశాస్త్రపలనాఖీరుండ రదృష్టుడతని
శ్వరమాన్నద్రుకుమారశేఖరుత భాష్యత్త్రిసంపత్తుస్తుతం
ధరనదీగల్పాగరంతిపంతితులువాడస్త్రీర్హ్యాధరోసంస్తుతీని
౨౪ అనుచు వ్రిఖియించిన బిరుదుపత్రిక చదువుకొని యప్పుడువి
ద్వజ్జనకోలాహలుండనలల బుద్ధాక్షినవానరంబుచందం
బునకోప్పొర్జిపితమానసుండై యాచేటిబూపి యాచో
ళభూపాలునితో నిట్లనియె . . .

౨౫ భరణిసా యకవింటువావనమవాచాత్వతంబునే దుట్టినా
చిరుదు వ్రాసినలేఖనైనను పనిభీతాత్ముత్తయుక్తదా
సరిబాలుండదిచించి వ్రైవినను నిస్సారంబుగా బల్కుచుం
తిరుగాతానొకపత్రి చేటిపత్రబుద్ధిపంపినాడతను
౨౬ అ యాచని సన్నిధానంబున నింతపరియుంతంబు బహు
మానంబుతో నిలుచునింక నేపంకమందునాకుబనిరేమి
నాకు అనుజ్ఞయిమ్మని పలికిన చోళభూపాలుండు కోలా
హాలుని తానిట్లనియె - -
౨౭ వా(క్య)ర్థినే తోటువాదించగలిగిన
ధీరుడు లేకుట్టదెలుసునాకు
స. యిన్నిన యామునాచార్యులరప్పింతు
యిలమున్నబుధులచే యిచ్చినట్లు
నాతనిసోదించి యతనిచేకటులంబు
గైకొందురమ్ము నాగరిమెతోర
మదిలోనవ్వ్యెజ్జ్వంబు మానుమా యచ్చోట
యిప్పటుచెంతాన యిలమినుందు

౨౮ అనుచు బోధించియుంత జనవిభుండు
పరగ యమదూతలను బోలు భటుల జూచి
భాష్యగురు యామునేయుల బట్టితెండి
యనిన వెళ్ళిరి వారంత నవినగతిని
౨౯ రోషవేషభీషణాకారులై గుదియలు కేలం బూని రాజమం
దిరద్వారంబు వెలువడి మత్సరంబీను మదింప భట్టంత వా
క్యంబులాడుచు తద్గ్రామంబు గన్నసజ్జైరి వారంత
౩౦ యామునభాష్యగురుల బట్టితెమ్మని మమ్ము నరాజు బ
నిచె వారింజూపుమనుచు తత్ప్రాంత జనుల కొట్టి కోలా
హలంబొనర్చిన నప్పుడా కలకలం బాకర్ణించి
౩౧ భాష్యగురుడందులకు చాల భయమునొంది
యెటులకైనా కంఠక ఘట్టిగాన్ల మునను
శంకవదమంగ గద్గద స్వరము తోడ
యామునేయుల చూచి యిట్లనియె మరియు
౩౨ యీ తరి కార్యంబు యాలోచించితివె
చనుదెంచిరదె భటులు మనల బిల్వ

సతనితో వాదింపన లబ వ్యాఖ్యాతను
వాదించమనమెంత వారమయ్య
యేమి సేయుదుమింక యేమియుపాయంబు
భూపతి దుర్మార్గ బుద్ధిపరుడు
తిట్టించునో పట్టి కొట్టించునో మరి
యేమి శిక్షించునో యెరుగరాదు
౩౩ పట్టుకొనిపోవ వేదురె భటులు మనల
చేటు చించిన వలన యీ చేటు వచ్చె
నిలయమున నుండుటిది మనకుచితిగాదు
సదనము ప్రుడె వెలువడ చనుట లెస్స
౩౪ అనుచు నీలాగున భాష్యగురుండు పలికిన వాక్యంబులాలించిన
విని యామునాచార్యులప్పుడు శంకపడక మోమున చిరున
వ్వొలుకుచు కద్దిరుద్దైయుత నితో నిట్లనియె ఓ అనిఘ యిట్లు మా
టిమాటికి అవిద్వాంసుడనిగాలువ రాదని భాషించెద
వు అవిద్వాంసుడెంత వాడో చెప్పెద వినుము - - - - -

౩౫ ధర శాండిల్యతపశ్శాలి ఖరుడో వీరవాస్సపానిండ్రుడో
హారితుండో శౌనకుండో వశిష్ఠమునియో ఆత్రేయుడో సూతుడో
వరసంయమ్యున్నతుడో గస్త్యయో గిరివరుడో వాల్మీకియో భృగుండో
పెరువంకారణావేమి మిన్నవతనికింవేదాంతవిద్యానిధి
చూడుమింక నాప్రబన్నామాపంపున నచటికింటో యియి
పురదూ - - -

౩౬ ననువిద్యాంసులు మేలుమేలనగ నానాదేశ శిష్యాళి మెచ్చగా
జనసందోహముజూచిచిత్రమనగా ప్రత్యక్షరంగీతిక్రాంపగాలి
మనసంతంతసంతసంబలరగా వత్రాంతరావాలంబాప్పనే
ఘనవాక్ప్రౌఢిని యానరాధముని వేగంగెల్వెదం వచ్చెదన్

౩౭ అనుచునీలాగున వ్రవర్త్యంతత్త్రైరాశిక ఘోరుచుండగన్
పురదారాజభటులు పెదవిరంమనుచు వేమారు బిలువంగా
శ్రాష్యగురునితో కూడి యామునాచార్యులంత ప్రేమంబు నిగ్ర
మించి - - - -

౩౮ సంపూర్ణచంద్రుని చాయలు నిరసించు
మోమున చిరినవ్వుములక లొత్త

క మరియున్నతుల నెకొకంబా ప్రమూలికతో
లురము నవేమారు పొంగి యూర
కతుమానికంబుల కనకంపుపోగులు
కననద్వయంబుల కాంతు లీనగ
శ్రీచూర్ణరేఖతో చెంపొందు ధవళోర్ధ్వ
పుండ్రముల నెమ్మోము పొలుపుమీర

౩౯ అంగమంతంతకును చాలపొంగుచుండ
యురద పోపలశంకయొక్కింతలేక
నెయ్యురెవ్వరియున్న పొందంబు నూర్తిమీద
నడచుచు చోళెంద్రపుర వీధి నడచువేళ

౪౦ అంత శుద్ధాంత కాంతాజనంబులు నిజసౌధకుడ్యజాల
రంధ్రంబుల యామునాచార్యుల జూచి తమలో నిట్లనిరి

౪౧ యాచిన్నిబాలకుం డతనితో మదిరించి
వాదించి యేలాగు వచ్చునమ్మ
యాగోలపూటార నేరదు కటకటా
ఆలవిప్పెటేనినిబలు కం నమ్మ

యీవైష్ణవాభాసకుండే విద్వచ్ఛేతను
మించియాఘమునిజయించునమ్మ
యీడింభకుడుతానురేపటిలబ్ధికుడై
నల్పవర్ణసభలోననిలుచునమ్మ
౬౩ అనుచు యీరీతిపురకాంతలాడుకొనుచు
భాష్యగురుగూడితానునుపరగచోళ
మానవాధీశునాస్థానమంటపమున
కదియుచేరిరిసంతోషకలితులగుచు

౬౪ అట్టియెడసాధ్యగ్రంథములనుండి యాచోళభూపాలునిపట్ట
పుదేవి యామునాచార్యులవైపు లక్ష్మిన్యాగాంభీర్యత్వంబును ప్రతి
భావిశేషంబును జూచి పరమానందంబున నుప్పొంగి తన-
లోనిట్లనియె - - -

౬౫ ప్రజ్ఞగలవాడుగాన యీబాలకుండు
వెరవకావేళ విప్రుని చిరుదుచేతని
పట్టి(గ)క్కున నదిలించి పారద్రోచె

చేతగాకున్ననిట్లలజ్జేసునతడు

యీబాలకుండతివిద్వచ్ఛాలి యాఘమునుండెంతవిద్వాంసునై
నా వాదించిగెలువసమర్థుండని నిశ్చయించి మరియు సం
దరిరత్నంబప్పుడు॥

౬౬ బంగారుమైదీగెరంగులువెదచల్లి
కంకణంబులువింతగతులమ్రోయ
చిగురుబ్బపావింళ్ళవేరులుయుల్లలూగ
మోముననుచిరినవ్వుముద్దుగులుక
అడుగులకెంజాయయవనిపైనెరయంగ
శిరిమించుతోరంపుపిరుదులదర
కప్పురపునును గొప్పు కమ్మపువ్వులు జార
పాంబట్టుపయ్యెద పొరసిలగ
౬౭ నెయునాసు యన్నవయా యింత్రినె యున్న మెసగ
ప్రాణవిభుడున్న యేకాంతభవనమునకు
నరిగి యుచ్చలుగూర్చుండివాషణముదవ
నవ్వుబూవుల వేమారు నాదుబూంచి

అప్పుడా సుందరీ రత్నంబు తేనెలు త్తరపత గనుంగాని కాన్నిస
రపాత్రలాడి అంతట యామునభాష్యగురు వేగుదెంచుట
౪౬ భర్త్రకా యున్న నెరుంగించి యుల్లనియె . . . .
౪౭ చతురుడైనట్టి యామునాచార్యస్వామి
యిపుడవిస్సంబుమ నపురోహితుని గెల్చి
గెలువవేకుంన నగరి యేపులకుతాను
వంతపెట్టుడు ననిపలికె వనజనయన
అంతట యామాటవిని నిజకాంతనుం జూచి యిప్పుడాడి
నమాటతప్పకుమని యాంచోళభూపాలుండప్పుడునప్ప
చునిట్లనియె . . .
౪౮ ఆర్యసభమాళి యామునాచార్యవరుడు
వాంఛివాదించినాపురోహితుని నేడు
గెలిచెనేని యునే నిత్తు చెలియ నీకు
సభముఱాజ్యంబు నిచ్చెద సత్యముగను
౪౯ అనియిట్లు భార్యాభర్తలు పన్నిదంబెద్దుకొనిసభా
మంటపంబున గూర్చుండి రాజవరుడంతట నపు
డప్పుదేవిని మొకసుచిత స్థలంబున నుంచి తానుసింహా

సనారూఢుండై అప్పుడు విద్వజ్జనకోలాహలుండా దిగా
గలసకలవిద్వాంసులరప్పించి యామునభాష్యగురులర
ప్పించి వారలగూర్చుండని యెుంగించి యున్నమరియు
౫౦ దంతతాడితమైనట్టుతాచుభంగి
ర . . . . రాజపురోహితుండు [illegible]?
సభ్యులందరువినుచుండ శంకలేక
భాష్యగురుజూచిపగ్గెలపలికెనపుడు
౫౧ కౌటిల్యంబునకటిగ్నిమి దుష్కతంత్రలో ప్రసిద్ధమైనట్టినా
చేతఁజిక్కుకచింపైపోమదిలోసిగ్గింతయుంలేకయి
మాటలనేరనిచిన్నవాని గాద్దెమంతుం నసుంగెల్చెద
వాడనేపంబునవచ్చినాతవహంకారభాష్యాచార్యనివేతకుగ
అనివిద్వజ్జనకోలాహలుండుమరియుయామునాచా
ర్యులంజూచి కేరడంబుగానిట్లనియె..--
౫౨ పోయియాయక్కడివాడపో యిభళినీపూరేదవేదని
నీయెుర్జులేపలుకంగనేర్పుమతినీదేశాత్మేమగోత్రమే

చాయ్యమీఁతన్నిదండవ్రతీంద్రుని ఖార్యసంవారయంచెమిన్నే
దాయాదులే ఘనవినిష్పరోయియిదిన తన్నంచేర్చుదంబుల్లివే
౫౩ అనిమురియునిటునిమెయి యామునయస్వియామునయస్వయనంగయుష్వర
యనుచునునాథనివర్యయి యపుడునీవెంతవాడవో యనిపలంతు అకటు
౫౪ పోయి యేమైనకాఖ్యాలుపోనమాలు
చదువుకున్నావపఖ్యాయిసభముసభుము
చదువుకోకున్నచెప్పినాబనుల వద్ద
చేరిచదువుకొపాంపదఖిగ్గుపతక
౫౫ చిరుదుపద్మములంచుసుప్రజ్ఞాతతే
అక్షసప్రగాక్షిపంటినావది యునీవు
చెప్పినావు యుతరులుచెప్పినారా
నీవునాతోటిబాంకకనిజముపలుకు
అనవిద్యాంసుండవెంది యునిట్లనిరెను
~~యామునసయస్విహామునయస్వయనగా~~
~~యుష్వరీయనుచునుంనాథనీవపోయి~~
౫౬ అఖిలదిక్కులవిఖ్యాతమైననాదు
చిరుదుపత్రికగానిచించివారవైచి
మనుతపెక్కులుచదివినానసుచువెర్రి

పద్మమికేదిదోత్రాణపంపినావు
౫౭ అందులకునాకుకోపంబువచ్చినెంతదాక్షపండితుండవో
యంతవాఁడైబొప్పంపగలవాఁడవే యనిననన్ను బిలుపించి
తినిపెసగానవచ్చి నింకనీవరిదాసరివేషంబును నిచాలన్నచ్చే
మునసుజూచి నిపై రోషంబు బుట్టదు మరియిన్నినీమీఁదవా
౫౮ త్సల్యంబు (బాధకముఖ్యమి) ~~బుట్టుచున్నది~~ నది నీవుచేసినతప్పువలన్నించితివే
దాక్షిణ్యమనల్పవిద్యావంతునకుంట్టువేని దాకుక
మన్నించియున్నదేయేర్పరుచుకొని సంతోషంబునవచ్చిన
త్రోవపట్టుకదులుమనిపలికెనవిని అపుడు యామునేయుఁ
డుడుతనితోనిట్లనియెను -
౫౯ అపునాయంటివిమానవాదమునీవల్పుండవుగాక
శాస్త్రవిశేషాలాపములాడుకొంటువిఖ్యాతపండితుండైన
ప్రజ్ఞాసారుకుప్పలుసభలోననీవవెనుక్షుష్టాన్నాంతుడైవల్లనే
నీవునన్నునిజయించపలికితివని యాక్షేపములేమానుమా
౬౦ అనిమురియుయామునాచార్యులిట్లనిరి నీవుపిల్లలంతవా
నాప్రభావంబెరుంగకననుస్నకొంచపువాలకుండవనిపలు -
మారుబన్నైదవ్వుచెప్పెదవినుము -
౬౧ కొంచెముగాదాసింపాము
కొంచెముగాదాస్త్రంథకులిశాయుధముగ

కాంచెముగాదా దీపము
కాంచెముగాదా మరి కుంభినిలోనన్
వీటిని కాంచంబులన వచ్చునె వీటి ప్రభావంబధికంబని తలం
చదగును గా॥ - - -

౬౨ అనుచు వినుపించి మరియంత యామునేయు
నపుడు చిత్రము లోన నిట్లని తలంచె
తన్నెత్తా మెచ్చుకొనుట దితగదుగాన
అయిన విప్రుని సుకొన్న లత్తుగవలయు
అని మరియు యామునాచార్యుండప్పుడు భీకరంబుగా -
యాప్రాకృత విద్వాంసునితో యిట్లనియె

౬౩ వెరపించుకొన బ్రాహ్మణ గురుడను నేగాను
పరవాదిజన భయంకరుడఁగాని
యలనె చెవులలో పలివాదనేగాను
పరధీరగుణ చక్రవర్తినేగాని
పరిధానము యున్న కల్పలు శాస్త్రి నేగాను
వేదాదిబహుళ శాస్త్రవిధుఁడఁగాని

వాదించవెనని విద్వాంసుండనేగాను
మహిత శాస్త్రిక శిరోమణిని గాని

౬౪ నీముఖ్యాంతంబమలులఁజూచి యేమియనక
వెరచి పోయిన వెరిరికి కోవిదుఁడఁగాను
భువి దహంకారముగా చెనేర్పరిని గాని
అనుచు నీలాగు ధీరోక్తులాడి మరియు

౬౫ కనుము నా ప్రజ్ఞ యిపుడని గర్వముగా చి
మునుమున్న వెళ్లి రెప్పరి మెయాంస ఘుమ్మరచి
తెచ్చుకున్నట్టి కల్పనమ్ములతి రుగనీదు
చాటపట్టించుకొని పోయి నీవ్రమ్ముగను

౬౬ అవివర్ఠలికి క్షించి వాదృద్ధజ్ఞనకోలాహలబిరుదు తీసివేయు
చిని న్నిప్పుడు సకలవిద్వజ్జనదాసుంతవని నామధేయంబు
వహింపజేయుదుమని సభవారందరు వినంబలికిన

౬౭ వినికోలాహలుడప్పుడు
మనమున కోపానలంబు మల్లడిగొనగా

కనలుచుయామునగురువరు

గనుగానిసభవారువినఁగ నవలిబలికెను

౬౭ వింటిరాంధ్రాపరిశెర్రులాడు బాలా

అంతకంతకుచెలరేగినాయంతవాని

ప్రల్లదములాడదాగాగెను భయమువేక

యింతయుతావితమ్ముల మెంచినాతెరుగ

అనివెండియురోషాగ్నికణంబులొక్కలందారగదంతంబులు

గిటుకొరుచుయామునాచారులనలజూచితనతప్రభావంబువి

నుమనివెండియునిట్లనియె - - - -

౬౮ అష్టదంచితయుక్తులసముద్ధనములుగావు

బలుభీరవాక్ప్రబంధకములుగాని

మదావినేచయుములుమాదనవంబులుగావు

కుమతిరానననకలంతారములుగాని

లనితాత్మవాదములేలాఘవంబులుగావు

ప్రతివాదజనభీకరములుగాని

నిజబుద్ధిమాంద్యములేనిచప్పములుగావు

కపటపంతితనేస్తనకములుగాని

క. అనగాదా బూటుకు. లట్టే లవి.

౭౦ ప్రాకృతాధమునివెర్రిప్రజ్ఞలేమి

నేటనుండియుత్రియామునెయనెదుట

పనికిరాకపోయిగుప్తమౌచనుమువేచి

వేకనివీధపుంటువాకాకవచుల్చు

అనినవినికోలాహలుండప్పుడుయామునాచార్యులతో-

యిట్లనియె ।।। - - -

౭౧ ప్రజ్ఞవేయుకి యీదేవుబాలకుండ

పరగనేకాట్టుస్తైనస్తుతి షాష్పగురుని

అగచిగెరిచినవాకునివనగనెంత

పారసూందితెపోదుపప్రజ్ఞలుదిగి

౭౨ అనియిట్లనియాయానాప్రజ్ఞయురుంగకపతుచతనంబున

సముద్రంబుకట్టదలంచితేనిమూల్పాదనేరనిచినిన్నవానితో

టియేమివాదించేనని నాసాంటువిద్వాంసులనప్పుడురదియనుము

౨౩ వచనములు రానికదు చిన్నవానినిన్ను
యిచట గెలుచుట నాకదియెంతటి ఘనత
ఆసన్నదండములు నీకిప్పుడైన పుసన్న
వారిబిలుపించు నాతోటివాదమునకు
అనినవిని యామునాచార్యులలతని తోనిట్లనియె
౨౪ ప్రల్లదపుమాటలేందాక బన్నైదివు
సారుమూసకవదరక యారకుండు
యిపుడు నీపేరిప్రజ్ఞ కనిపెద్దరేల
యేమిచాలుదు నీసాటి యెప్పుడమా
౨౫ అనినవిని యా ప్రాకృతవిద్వాసుండు యామునాచార్యులం-
జూచిపోయి నాతో వాదించనేరవని యంతమిత్రుడై
పినాడిననీవాదంబు చూచెదనింక వాదంబునకు
రారమ్మని పిలిచి యాగురురత్నంబుతో దిరియరాజపు
రోహితుండిట్లనియె--
౨౬ యీపుగాం దనన్న వాక్యంబు నెల్లినేను

176

పరగసాగించు బలికెదవాలకుండ
మరియు నీవాన్నన్న యామాటలన్ని ట?
కాదటంచును సోదింతు ఘనులు పొగడ
౨౭ అనఘ శ్రీ లాసుతా బాయస్నైతనని
జనవిభుండును సభవారు వినుచునుండ
పలికిభవదియ్యపాదుకచేతతనదు
సారువుయా యమువు మరియు వేమారునీవు
౨౮ అనివిద్వజ్జనకోలాహలబిరుదాంకుండగు అగ్రసైవేచ ధిక్కరించి
ఘర్మయుక్తరంబుగా బలికినవిని యందులకు జంకక యా
మునగురుసింహ్వాంబప్పుడు
౨౯ కిలకిలనవ్వుయా బుధునికేరడమాడుచునుండుగాని తా
వెలవెలబోకఅవశేమి యనువిద్వాంలచిత్తుడుగాడవేశము
గలగదుశంకనుందదు వికారసమేతుడుగాడు చూడన
య్యలఘుడు యాంధిలోలుడగు యామునవర్యునిధైర్యమిట్టిదో
అంత మరియానమయంబున--

౭౦ ఏమని చెప్పుదు నిక్షిప్తవర

యామునగురు సార్వభౌముడతిధీరుడై

యామునకప్పుడు గ్రక్కున

ప్రేమపామనెమూతు యొక్కత్రెడసాపాడనే

౭౧ ధరణిలోపల యీరాజు ధర్మశాలి

అతనిదేవి పతివ్రత అతిగుణాఢ్య

ఆకథనినుగన్నతల్లి గోత్రాలిగాదు

పుత్ర ప్రాప్తి (వియం) చుబరికె విచిత్రముగను

౭౨ యుప్పిధంబున ...యుండెప్పుడిక్కైన నలవిగాదంచు పలు

కురాకుందమూతు యుక్తులు రెయింఛించి వినుపించినవి

నిభీతిల్లి యీకోలాహలంతప్పుడు॥---

౭౩ వెలవెలను బోవుదోచక వెతలచెందు

తల్లడిల్లుచు వెదివెలుదతవుకొనుచు

రిగులుపడియుప్తసభవారి ముఖములుజూచు

సొరసొరెకు దైవంబు దూరుకొనుచు

౭౪ అప్పుడువిద్వజ్జనకోలాహలంబులెంతలేనగునక్కైష్ణవప్రముఖకుము

దాప్రనితెరుగనంతరంతకుజననాథుని యామునకాంతి.జా

రదానాగమరియునాపమయుంచిన యామునాచార్యుం

డువిజయోల్లాసంబున సుప్పొంగుచు విజృంభించియు

సీవే శ్లో॥---

౭౫ మహితగుణశాంతవినమౌ యిమరియుమరియు

త్రుషమషష్ఠ్యె దుష్ట్రైనకుకశలెప్రబలురీతి దు॥

మనుజపతి భార్యసమ్ముఖమంతలమున

కాంతలంతంత కభివృద్ధిగాంగదాగా

అంతయీప్రాకృతవిద్వాంసులందు యప్పుల కులుకాదనే

మియుండోచక అప్పుడు ఆత్మలోదలపోయుందాగాగమరి-

యునూ॥

౭౬ అకట యీరాజవరుని ధర్మాత్ముడనక

అధికకల్పిష్టుడోనుచు నేనంటునేని

పట్టిన తనబ్రవ్వ యీభూమిపాలకుండు

తని మిషే యుంచు మదిలోన ద్వేషమునక

౫౭ మరి యునేనింక యాచోళ మనుజ విభుని

చెవిపత్రిప్రతగాదు దుర్నీలరేసనుచు

పూని పలికితి నేనియు భూవరుండు

తన్నతిగ నాజ్ఞజే యుంచు తద్ధనము గను

౫౮ తాను త్రిత నష్టమై యుండితిన దుతల్లి

గాత్తురాలంచు పలుకంగ గూరద దకిల

యేమి శేయుదు నిందులకేది యుపము

ప్రజ్ఞలాడితి వెర్రినై ప్రభువు వినగ

౫౯ మరి యునింకనీ యుక్తులు తావననేమి యుందోచక యా-

రాజపు రోపాతుంతు ఆత్మలో వెంది యునిట్లని యే ...--

౬౦ యేమియాలంబు నది లబ్బకుంచు మదిలో నేమిచు నూపాంతరే-

సేమాం ధర్మేంబు నతనిప్ప యుంతట యు ఫ్రేచంద్రాన భేదింతవా

స్వేపి మాశంకరవాసుదేవ ననునే ఛ్ఛా యుంగ పట్టించె దో

అని యాంకోలాహలుంతు యామునాచార్యుల ప్రభావం

బుగని విలపించ దా గనాగ నప్పుడగా

౬౧ ననుగెల్చ వేతని నమ్మి యుంటి తిగాని

అతిగర్వపరుడాత డెరుగనైతి

కాంచగా తని బుద్ధి నెంచి చూచితిగాని

నైరవార్తఘునుడాత డెరుగనైతి

వాదించ వేతని మొండపంది తిగాని

కుతర్కయుక్తిపరుడాత డెరుగనైతి

యుతతెంత వాతని మతి దలంచితిగాని

యులశాస్త్రపరుడాత డెరుగనైతి

౬౨ చిన్నవాతని మది కోపగించితినిగాని

గురుజన శ్రేష్ఠుడాత డెరుగనైతి

యుంత విద్యానిధి కని యుప్పుడిచటికేల

రపించితయ్యనే యెరుగనైతి

౬౩ కనబుణాభుండు బలిచక్రవర్తి కోరకు

భువిని వామనరూపమ్మున వచ్చిన ట్లి

నానిమిత్తంబు శ్రీరఘునాయకుండు

పుత్రమిత్రాప్తునేమి యామునవరుత్తైబాదపుచోలు

కాళ్ళయిట్టిసామర్థ్యంబు తక్కినవిద్వాంసులకు గలుగునే

యెవినివెంటి యనిత్యనియెు

౮౪ యుచితులైన ధనవరిగినచటి బుధులు

భయముతోం వేగమెదురుగా వారడించి

ననున్నదోత్సైనవోయి కట్టంబులిచ్చి

ఛత్రశోభలు మెరింత యుత్సవమడవుగను

౮౫ మరియు నిప్పుడు యామునాచార్యులకును నెంతదో యున

వతనమాసంబు యచ్చపుట్టి విద్వాంసులు వినిరేనిననన్నింకైన

కలదాన్నేనంబు శాయగలవారింక నేమిటో యామునా

చార్యులనుంచితనవిద్యాసిగర్వంబణగెననితానప్పుడు

వెలవెలబోవుచుకోలా

౮౬ హాలుడే గతిపెతలబడుచునపుడుంతంగా

నల యామునగురుస్తవమ్ము

కిలకిలనగి యతనిజూచికేరుచు బలికెన్

౮౭ అదియెట్లు విద్వజ్జన కోలాహలుండా! మున్నాళ్ళి

నవిధంబున పొరుపౌకట్టలాంతక నేవందరివలు ఖండబు జూ

చుచు బిమ్మది గాని పూరకున్నాదవేమి నేను పెద్దవాడనునే

సి నన్నువాడను పిన్నవాడనని పిన్నయుక్తులకింత దర్పువిచా

౮౮ రింతుల! అప్పుగాక నేను విద్వజ్జనకోలాహలబిరుదాక్రాంతి

వశ్యాంచినప్పుడేనుండవు యింద్రులకు మారుపెట్టరంచియు

లేవైతివని నిందించి యామునాచార్యులు తంత శాస్త్రకట్టలచే

యావిద్యాప్రసుని బవులుమాగణంబుల వాదించి యత

నవాచార్యగర్వంబణచి గెలచి నిష్ఠులంత్తై విజయంభించి-

యున్నసమయంబున

౮౯ కళ్యాణాయుత చతుర్వేదముని యమునగురువర్యు

వేదమాత్రనమస్కార్యు యామునార్యు

వాదానిగాండభీకర్య మాశీర్వత్సకార్యు

నతులితచతుర సూర్యు యామునార్యు

గతమలు పశ్చాచార్యు కవితామయ సోధార్యు

సుప్రమాన సౌందర్య యామునార్యు

సుజ్ఞానలబువర్య శుభగుణసుస్థైర్యు

నఖిల లోకాచార్యు యామునార్యు

౧౦౦ నధికమృదువాక్యమాధుర్యు యామునార్యు
అసమవిద్యాచతుర్యు యామునార్యు
అప్పుడా చోళపతిదేవి హర్షమునదవ
కన్నులారంగ వీక్షించి కదియజేరి

౧౦౧ అంతకంతకు వాత్సల్యమతిశయిల్లి
నరగ యామునదేశికసార్వభౌము
నెత్తుకొని మేను నిమురుచు నుల్లులనియె
నన్ను గెలిపించితో తండ్రి నరులు బాగత
అనినయిట్టులారి యామునాచార్యునందు రాజు విద్యాప్రస
న్నుడాచి యున్ననియె ॥---

౧౦౨ ధేయిపొందుకచే నీరు మాయుయమంటి
వీపు చోళాధిపతి పురోహితుడవనుచు
నది యుపమానితనని యామునార్యులనగ
బ్రస్తుతించిరి సభవారు బహుళగతుల ॥
తదనంతరంబున తన విద్వాంసుని యామునాచార్యు
లువాదించి గెలిచినందులకు అప్పుడా ॥

౧౦౩ చోళనాథుండు ముదిలోన చోద్యపడిది

యామునేయనిదివ్యసాబ్జములకు
యలమితోప్పునైతన పురోహితుని యామ
నే యలులకు శిష్యుగాజేసి నిష్టయవలు ॥

౧౦౪ చేసినయంతట చోళభూపాలుండు సత్వనంబుదప్పక తనభా
ర్యవమగిశికి అర్ధరాజ్యంబు చాసంగిన యారాజ్యంబు
యాదేవి యామునాచార్యులకిచ్చి కడు భక్తింబూజిం
చినది గ్రక్కాని విజయాలాసంబునను ప్పొంగుచు । యా
మునాచార్యుండు తన విజయమందిరంబునకు ప్రవేశించి ॥--

౧౦౫ జూ జనకుని గుర్వనగను గాని
వినయము తోప్పునైతం త్రివేదుకతోడ
తనయుని కంగిలజేచి యు
మును కొనము ద్వారశిరము మూర్ధ్ని ప్రేమ

౧౦౬ అంతట యుక్తయుక్తర్వనకలవిద్వాంసులు బూజించిన
ట్టి రాజపురోహితుని తన కుమారుడు గెలిచినాడని సం
తోషాశ్చర్యంబు నొందుచు యామునాచార్యుల బూ
చి యున్ననియె - - - తునే

౧౦౭ అనాన్ని యామునబాలకుంతల అలమాయావాదిధీరుఘ
కనాన్ని భూరిఘనుండు నీవ తని దేమిగా తత్రియంగ్చిటే
ననున్నంగ నన్నికుమారసద్గుణాని ధనావమానివమానిస్త్రీమ

మున్నుంనైష్ఠ్రితెరుంగముద్వాదిసంత్రాహిత్యా

౧౭ తదనంతరంబున యామునాచార్యుండారాజుయెు
సంపదన రాజ్యంబు యేలుచు సుఖంబున నుండె నంత్త
మరియు నీకథవినినఁ జదివిన వ్రాసినవారలకు శ్రీమంత్రి
ష్ఠు ఆయుశ్వర్యంబులుంగలిగి ఆచంద్రతారార్కమైన వ
ర్ధిల్లుదురు - - -

ప ౧ - శిష్యుడు గురువును జూచి యామునాచార్యులు వి
ద్వాంసుని జయించిన క్రమమును చెప్పుమని అడుగగా ఆగు
రువు చెప్పుట — ౨ యీశ్వరమునికి యామునాచార్యులు
పుట్టుట — ౩ ఉపనయనము జేసి వేదమును అభ్యసించ జేయు
ట — ౪ ఆ యామునాచార్యులు భాష్యగురువు వద్ద చ
దువుకుంటూ వుండుట — ౬ విద్వజ్జనకోలాహలుఁడనే
బిరుదుగల విద్వాంసుడు చోళపతికి పురోహితుడై యుం
డుట — ౧౩ ఆ పురోహితుడైన విద్వాంసుడు తన శిష్యు
ను నొకని యామునాచార్యుని భాష్యగురువద్దికి చీ
టి పంపగా యామునాచార్యులు ఆ చీటి చించివేసుట — ౨౦
ఆ చీటి తెచ్చిన శిష్యుడు తిరుగాపోయి ఆ విద్వాంసుడితో
యీ సమాచారము చెప్పి యామునాచార్యులు
యిచ్చిన బిరుదు చీటి యిచ్చుట — ౨౬ ఆ విద్వాంసుడు
యీ సమాచారము రాజుతో జెప్పగా విని తన భటు
లను పంపి ఆ యామునాచార్యులను న్ను భాష్యగురువు
ను నన్ను పిలుచుకరమ్మనుట — ౩౬ యామునాచార్యు
లు రాజసభకు రావడము — ౪౩ ఆ యామునాచార్యు
లను రాజు భార్య జూచి తన పురుషునితో యిద్దే జయిం

మునని పన్నిదము జేసుట - ౯౮ రాజు తనపురో
హితుడు జయించకపోయిన పక్షమున రాజ్య
మునిచ్చెదనని భార్యతో పన్నిదము జేసుట -
౯౯ రాజసభలో ఆవిద్వాంసుడు యామునాచా
ర్యులను చిన్నవాడని లాఘవముగా బలుకుట -
౧౦౦ ఆయామునాచార్యులు ఆవిద్వాంసుని
జూచి నీవిద్వజ్జనకోలాహలబిరుదు యీసభ
లో తీయుమన్నానని చెప్పుట - ౧౦౧ అందుకు ఆ
విద్వాంసుడు యామునాచార్యులతో నీవు
కాదన్నదినేను అవుననిన్ని అవునన్నదినేను కాద
నిన్ని పలికి వోడింతునని చెప్పెను - ౧౦౨ యా
మునాచార్యులు చెప్పిన మూడు యుక్తులు -
౧ యీరాజు ధర్మశాలి -
౨ యితని భార్యపతివ్రత -
౩ నీ తల్లి గొడ్రాలు కాదు అని పలుకుట ౧౦౩ -
ఆవిద్వాంసుడు యిదివిని మారు చెప్పలేక వెల
వెలబోయి విచారము బొందుట - ౧౦౪ యా
మునాచార్యులు ఆవిద్వాంసున్నీతాను చెప్పిన
యుక్తికి ప్రత్యుత్తరము చెప్పమని అడుగుట - ౧౦౫ -
ఆ రాజు భార్య యామునాచార్యులను స్తు
తించి తన్నుగెలిపించితివని పలుకుట - ౧౦౬ సకలమైన
వారున్ను యామునాచార్యులను పొగడుట -
౧౦౭ ఆచోళరాజు తనసత్యము తప్పకుండా తన
రాజ్యములో సగము భార్యకు యివ్వగా ఆమె
ఆ అర్ధరాజ్యము యామునాచార్యులకు
సమర్పించుట - ౧౦౮ యామునాచార్యులు
తనయింటికి వచ్చి తండ్రికి నమస్కరించగా తండ్రిస్తు
తించుట - ౧౦౯ - ఆయామునాచార్యులు ఆ
అర్ధరాజ్యమును యేలుతూ సుఖముగానుండుట -

సంపూర్ణము —